

Nätkoncessionsutredningen
M 2018:03

Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Anders Ygeman har den 10 juni 2019 tagit emot Nätkoncessionsutredningens betänkande Moderna tillståndsprocesser för elnät från utredaren, generaldirektör Elisabet Falemo. Utredningen har bland annat haft i uppdrag att lämna förslag som moderniserar elnätsregelverket, utan att resurseffektivitet, nätstabilitet och miljöskydd påverkas negativt. Utredningen har även haft i uppdrag att utvärdera om samredovisning av nätkoncessionsområden bör utökas samt göra en första analys av nätnivåerna i Sverige. Utredningen föreslår bland annat att den generella koncessionsplikten för starkströmsledningar bör behållas, likaså indelningen i nätkoncessioner för område och linje.

- Både miljökonsekvenser och samhällsekonomiska bedömningar är viktiga för att avgöra ett projekts lämplighet när det gäller transmissionsledningar och stora regionledningar, säger Elisabet Falemo. Ledtiderna för att få bygga elledningar ska med vårt förslag kortas med upp till två år genom en bättre samordnad tillståndsprocess med ökad koordinering mellan tillståndsgivande myndigheter, tidigare marktillträde för detaljprojektering och undanröjande av processuella hinder.

Utredningen föreslår också att utbyggnad av regionnät på lägre spänningsnivåer i ökad utsträckning ska kunna ske med stöd av nätkoncession för område, vilket leder till betydligt kortare processtid för de ledningar som omfattas av förslaget.

- En mindre formell process när det gäller miljökonsekvensbedömningen ger elnätsföretagen större ansvar att i samråd med berörda markägare hitta

lämpliga sträckningar utan att skada miljön. Detta kan halvera tiden från projektstart till färdig ledning eller station.

Alla elledningar behöver inte tillstånd. Dagens undantag, som finns i en förordning beslutad av regeringen, behöver förändras. Det handlar bland annat om ett utökat undantag för produktionsnät (t.ex. inom vindkraftparker), ett nytt undantag för överföring av förnybar elproduktion inom och mellan fastigheter, ett utökat och förenklat undantag för fordons eller en trafikleds elbehov samt ett nytt undantag för överföring av lokalkraft mellan närliggande produktions- och överföringsanläggningar. Regelverket om undantag från koncessionsplikt måste kunna utvecklas och förtydligas

allteftersom förutsättningarna ändras. Det är därför lämpligt att flytta ansvaret till Energimarknadsinspektionen, som bör få ett bemyndigande att i föreskrifter fastställa undantag från kravet på nätkoncession. De generella undantagen från koncessionsplikt bör kompletteras med en möjlighet för myndigheten att, om särskilda skäl finns, kunna ge dispens från koncessionsplikten.

För att minska onödiga hinder föreslår utredningen ett antal administrativa förändringar, så att det blir enklare att ändra, justera och ompröva hela eller delar av en befintlig nätkoncession för linje. Koncessionshavaren ska kunna ansöka om ändring eller justering av en befintlig nätkoncession för linje. Ledningar till en större industrianläggning eller från en produktionsanläggning som ägs av industrin respektive producenten omfattas idag av all reglering enligt ellagen, t.ex. leveranssäkerhet, rapportering och intäktsreglering. Denna ordning är både besvärlig och kostsam för de berörda företagen utan att någon nytta tillförs. Koncessionerade ledningar som saknar externa kunder bör därför undantas från regleringen.

- Dessa förslag kan sammantaget frigöra resurser både hos myndigheter och nätföretag, som istället kan användas för projekt som har stor påverkan och betydelse för miljö och samhälle, säger Elisabet Falemo. Förslagen kommer att underlätta anslutning och innehav av stora och små elproduktionsanläggningar, underlätta elektrifieringen av transportsektorn och ta bort administrativa hinder för att uppgradera och modifiera befintliga ledningar.

Elnätets har stor betydelse som grundläggande infrastruktur. Nuvarande praxis medger att kommuner kan besluta om krav på flyttning av redan byggda ledningar till mångmiljonkostnader för nätföretag och i slutändan nätkunderna, utan att detta vägts mot samhällsnyttan och möjligheten att hitta bättre alternativ. Utredningen föreslår att ledningar, som med stöd av nätkoncession för linje används med en spänning om minst 130 kV, inte med stöd av miljöbalken ska få förbjudas avseende den funktion, i den sträckning eller i det huvudsakliga utförande som anges i koncessionsbeslutet. Om inte detta förslag genomförs finns risk att nätföretagens och myndigheternas resurser binds upp i långdragna och kostsamma processer som inte ger någon egentlig miljönytta. I de fall en ledning bedöms olämplig t.ex. ur miljösynpunkt finns det ändå möjlighet att ompröva koncessionen när ledningen är 40 år.

Utredningen bedömer att samredovisningen kan utökas utan att marknadseffektiviteten försämras väsentligt. Efter olika avvägningar görs också bedömningen att dagens nätstruktur och antalet nätnivåer bör behållas tills vidare.

- Ellagens regler har drygt 60 år på nacken och utredningens ambition har varit att skapa ett modernt, tydligt och ändamålsenligt regelverk. De förslag som utredningen lägger kommer att effektivisera tillståndsprocessen för elnät samt leda till en minskad osäkerhet för elnätets aktörer, utan negativa konsekvenser för övriga samhällsintressen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Läs betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30) på regeringen.se.

Kontakt

Elisabet Falemo, Särskild utredare

Telefon: 070-3363372, E-post: elisabet.falemo@elsakerhetsverket.se

Roger Husblad, Sekreterare

Telefon: 070-6493890 E-post: roger.husblad@ei.se

Elon Strömbäck, Sekreterare

Telefon: 076-7178456, E-post: elon.stromback@ei.se